

A metán száraz reformálása Ni katalizátorokon

MTA IKI

2010. október 5-6.

Nagyné Horváth Anita

A METÁN/FÖLDGÁZ REFORMÁLÁSA

Cél: H₂ előállítása és/vagy szintézisgáz gyártása

- vízgőzös reformálás: $\text{CH}_4 + \text{H}_2\text{O} \Leftrightarrow 3 \text{H}_2 + \text{CO}$ endoterm!
- autoterm reformálás: a vízgőz mellett O₂ beadagolásával biztosítják a szükséges hőt (iparban: 700-800°C, ≈40 bar, Ni)
- száraz reformálás: $\text{CH}_4 + \text{CO}_2 \Leftrightarrow 2\text{CO} + 2\text{H}_2$
  - üvegházhatású gázokból indul ki - környezetvédelem
  - a magyar földgáz sokszor magas CO₂ tartalma így eltávolítható/kihasználható (fűtőérték!)
  - a keletkező CO+H₂ 1:1 arányú elegye ideális a Fischer-Tropsch szintézishez

A SZÁRAZ REFORMÁLÁSRÓL

Mellékreakciók, hőmérséklet szerepe

$\text{CH}_4 + \text{CO}_2 \rightleftharpoons 2\text{CO} + 2\text{H}_2$ endoterm száraz reformálás

$\text{CH}_4 \rightleftharpoons \text{C} + 2\text{H}_2$ endoterm metán bomlás

$\text{CO}_2 + \text{H}_2 \rightleftharpoons \text{CO} + \text{H}_2\text{O}$ endoterm fordított vízgáz reakció

$2\text{CO} \rightleftharpoons \text{C} + \text{CO}_2$ exoterm Boudouard-reakció

$\text{CO} + \text{H}_2 \rightleftharpoons \text{C} + \text{H}_2\text{O}$ exoterm fordított szénelgáz.

$\text{CO}_2 + 2\text{H}_2 \rightleftharpoons \text{C} + 2\text{H}_2\text{O}$ exoterm

Tehát a $\text{CO}:\text{H}_2 \neq 1$ a gyakorlatban (mellékreakciók)

Feltett elemi reakciólépések:

A SZÁRAZ REFORMÁLÁSRÓL

Alkalmas katalizátorok és hordozók

Katalizátorok: Ni → aktív és olcsó

Probléma: dezaktiválódási hajlam nagy, oka a szinterelődés, oxidálódás és szénlerakódás

Módosítók: Ru, Rh, Pd, Pt - kevesebb szénlerakódás, nagyobb Ni diszperzitás de drága!

Hordozók - nagy felület és stabilis szerkezet magas T-n is:

Al₂O₃, MgO, CeO₂, ZrO₂, La₂O₃, CaO + ezek kombinációi

A KUTATÁS CÉLJA

magyar-ír-francia együttműködés
(ERACHEMISTRY 2008-2011)

A metán száraz reformálásában aktív és stabil katalizátorok fejlesztése és a szénképződés tanulmányozása

Vizsgált katalizátorok:

Ni/MgAl₂O₄, Ni-Au/MgAl₂O₄ } impregnálással
Ni/Ce₂Zr₂O₈ }
NiRh, NiCo és **Ni-CeZr-oxid** szol-gél módszerrel

Reakciókörülmények: átáramlásos rendszer, 1 atm, **valós reaktáanselegy: 70%CH₄ + 30%CO₂**

A KATALIZÁTOROK ELŐÁLLÍTÁSA

8,8wt% Ni/MgAl₂O₄ – impregnálás

MgAl₂O₄ impregnálása Ni-nitráttal majd kalcinálás levegőben 500°C/4h és red. 8%H₂, 750°C/2h

5%Ni/Ce₂Zr₂O₈ – impregnálás

Ce₂Zr₂O₈ szol-gél hordozó impregnálása majd kalc. levegőben 750°C/4h és red. H₂ 750°C/4h

$\text{Ni}_{0.43}\text{Ce}_{0.6}\text{Zr}_{2.97}\text{O}_{8-\delta}$ (sg) } 5%Ni, szol-gél módszer,
 $\text{Ni}_{0.5}\text{Ce}_2\text{Zr}_{1.51}\text{O}_{8-\delta}$ (sg) } eltérő Ce/Zr arány

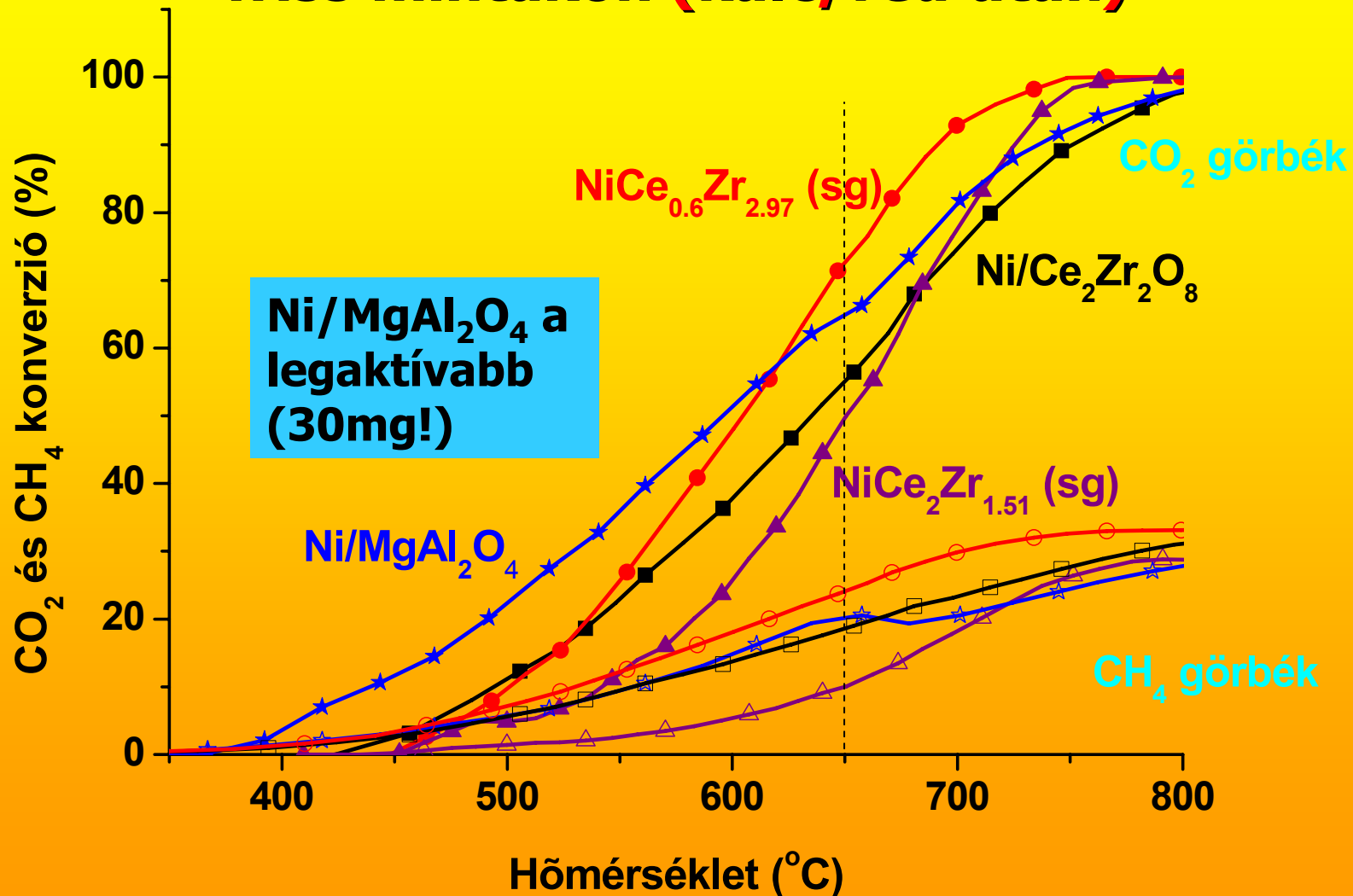
A megfelelő fém-propionátok hőbontása majd kalc. levegőben 750°C/4h és red. H₂ 750°C/4h

(prekursorok: Ce(III)-acetát, Zr(IV)-acetylacetonát, Ni(II)-acetát és propionsav)

A KATALITIKUS TULAJDONSÁGOK

AKTIVITÁS A $\text{CH}_4 + \text{CO}_2 \leftrightarrow 2\text{CO} + 2\text{H}_2$ REAKCIÓBAN

friss mintákon (kalc/red után)

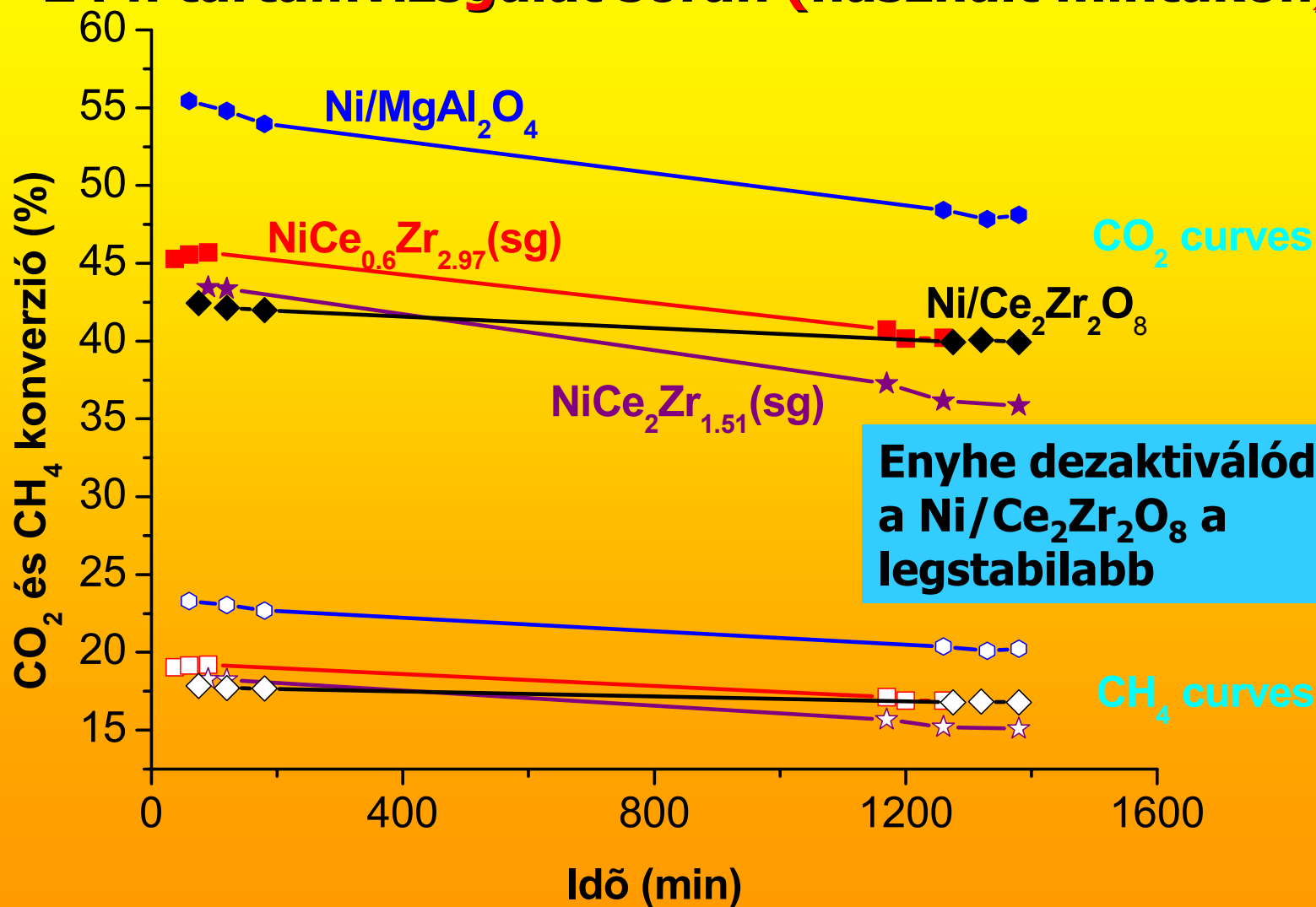

70% CH_4 /30% CO_2 , 20ml/min, 30 mg $\text{Ni/MgAl}_2\text{O}_4$ és 100 mg kat a többi esetben

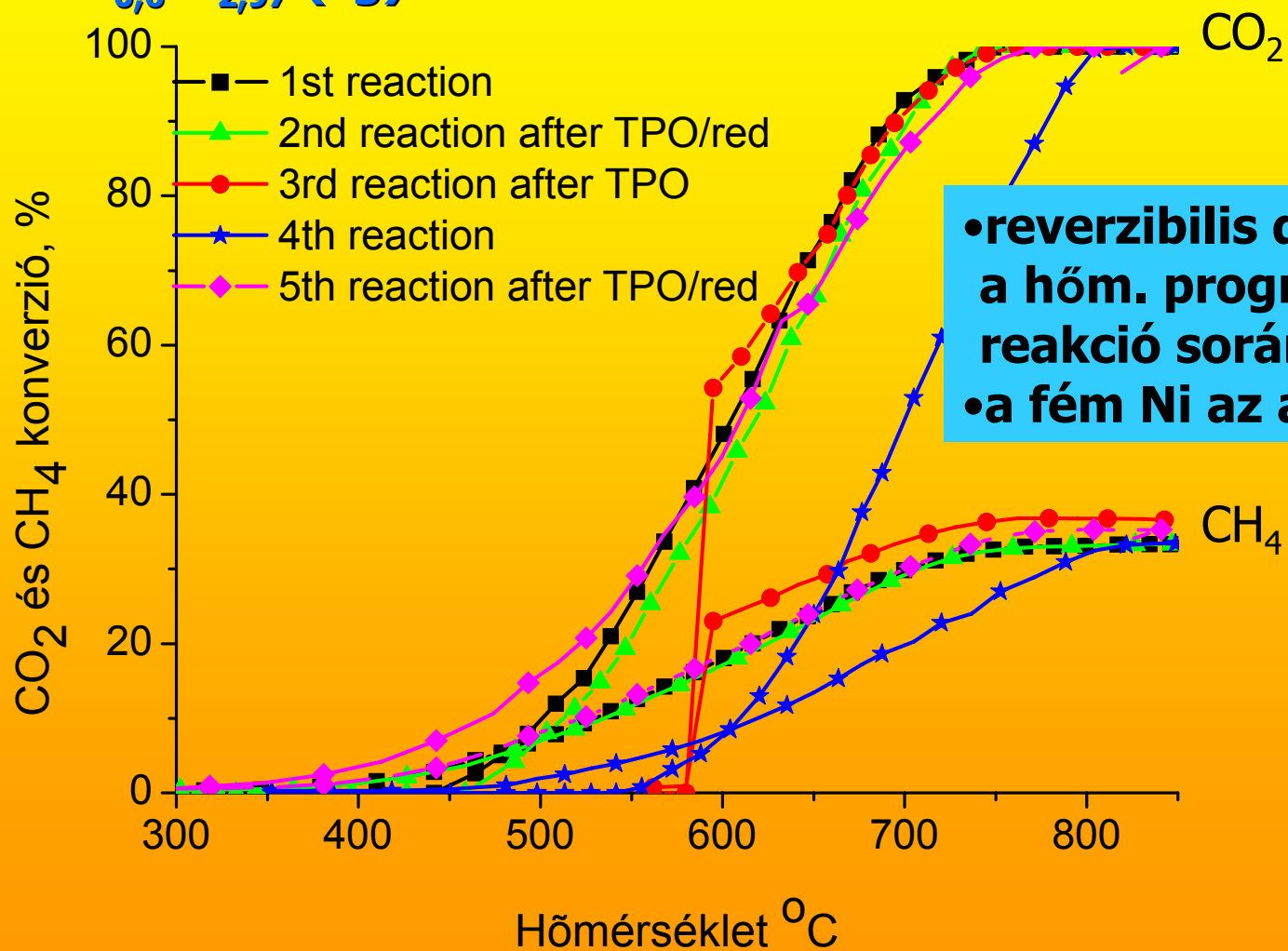
STABILITÁS A $\text{CH}_4 + \text{CO}_2 \leftrightarrow 2\text{CO} + 2\text{H}_2$ REAKCIÓBAN 650°C-on

~ 24 h tartamvizsgálat során (használt mintákon)

REGENERÁLHATÓSÁG ox/red kezeléssel 750°C-on

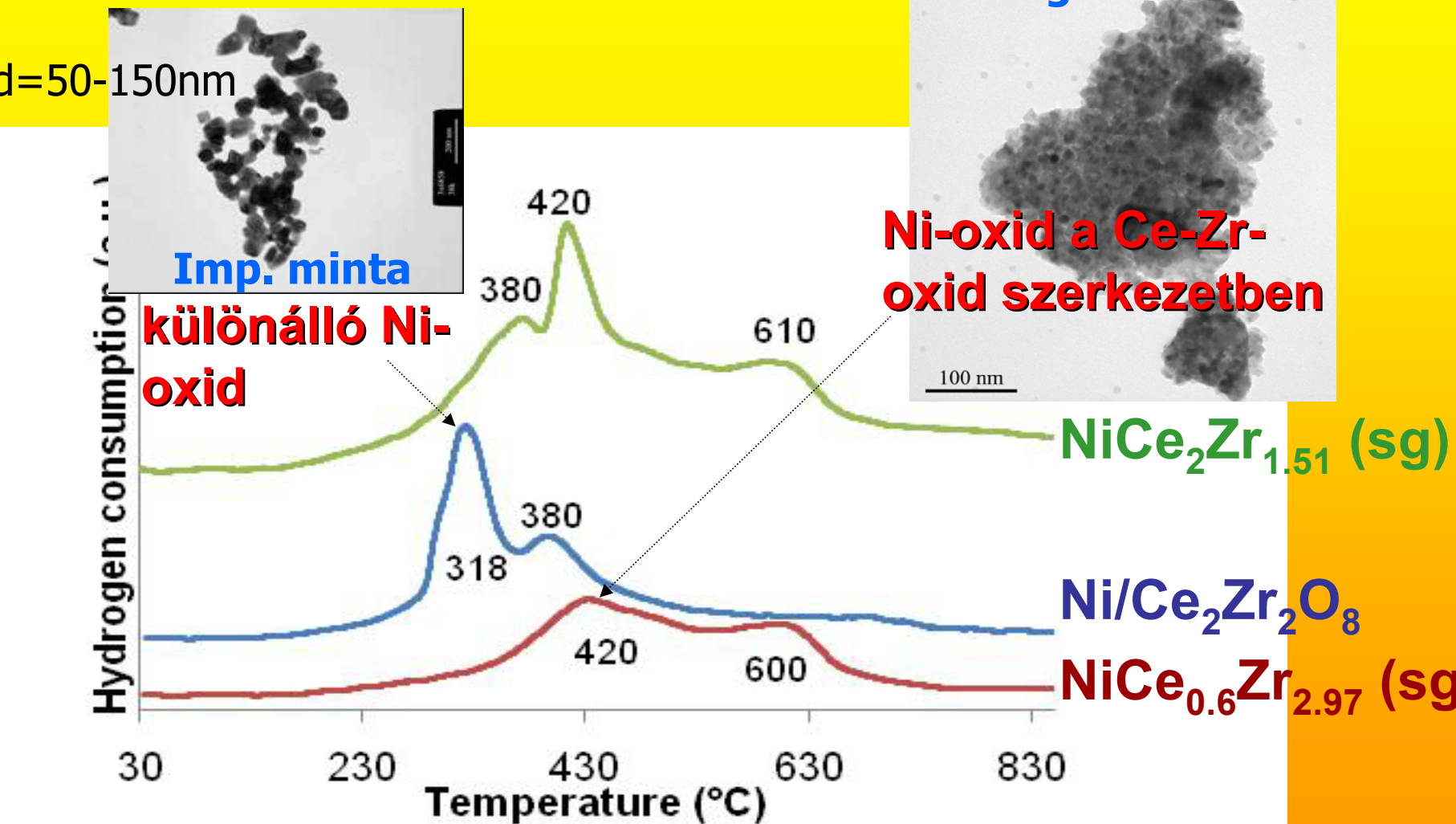
$\text{NiCe}_{0,6}\text{Zr}_{2,97}$ (sg) mintán

**A KATALIZÁTOROK
SZERKEZETE:
XRD, XPS és TPR**

HŐMÉRSÉKLET PROGRAMOZOTT REDUKCIÓ

a Ce-Zr-oxidos mintákon

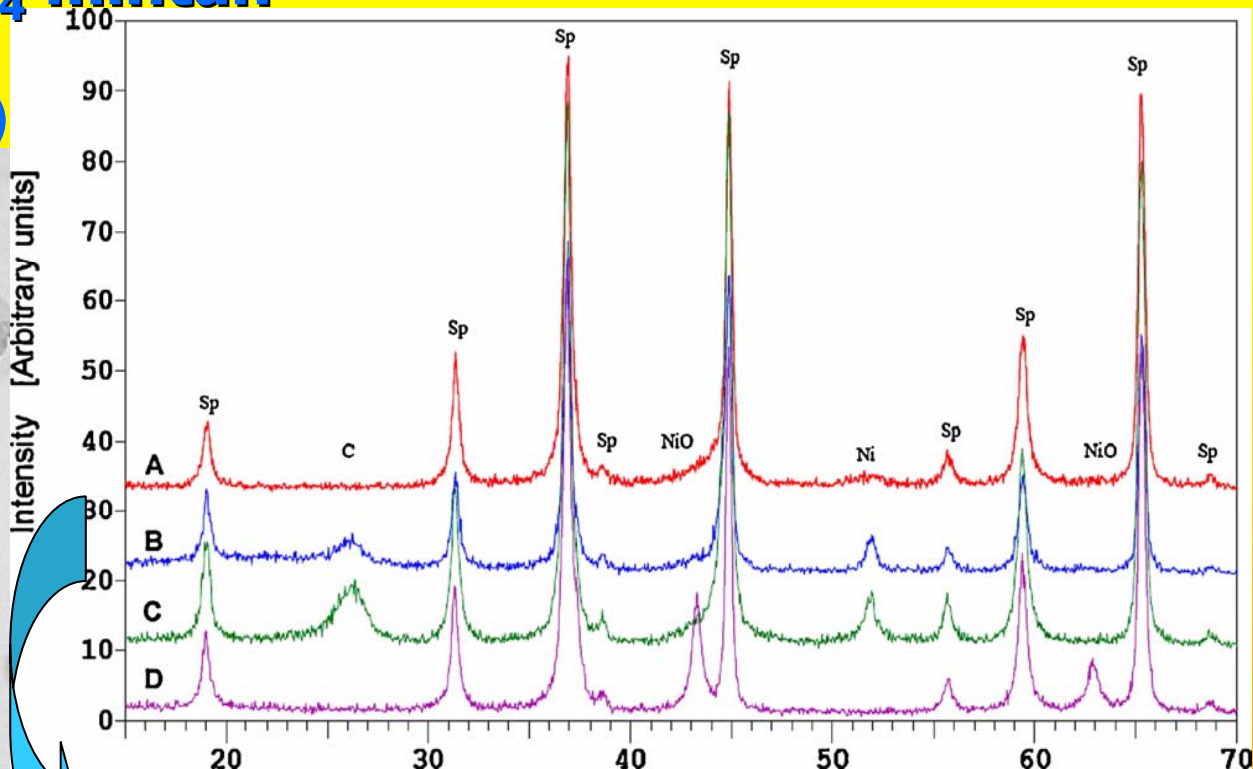
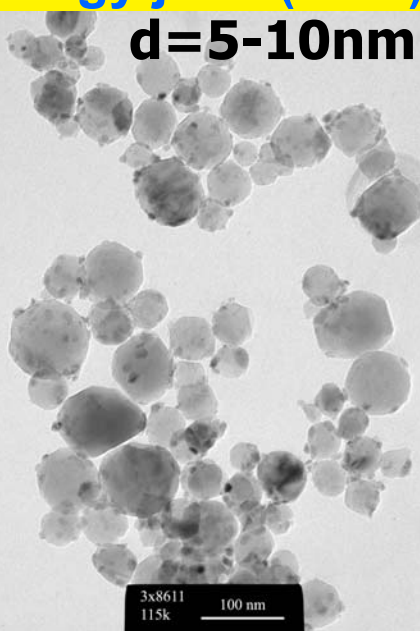

RÖNTGENDIFFRAKCIÓ (XRD)

a Ni/MgAl₂O₄ mintán

„ahogy jött” (TEM)

d=5-10nm

A: reakció előtt → Ni és MgAl₂O₄ spinel

B: első reakció → grafit és Ni szinterelődés

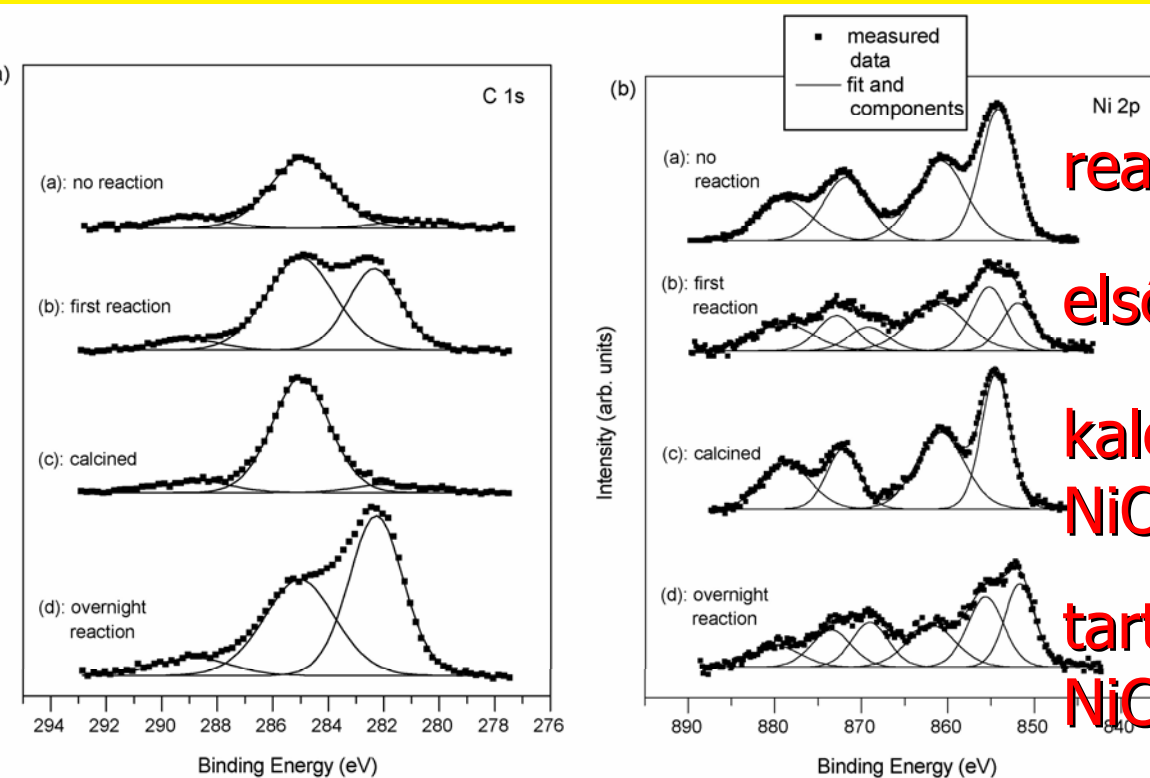
C: tartamvizsgálat → grafit nő, Ni tovább szinterelődik

D: TPO után → nincs grafit jel, NiO

**Grafitos szén
képződik a
reakció során**

XPS

a Ni/MgAl₂O₄ mintán

reakció előtt: Ni_{surf} oxidált

első reakció: Ni(C_x) és Ni²⁺

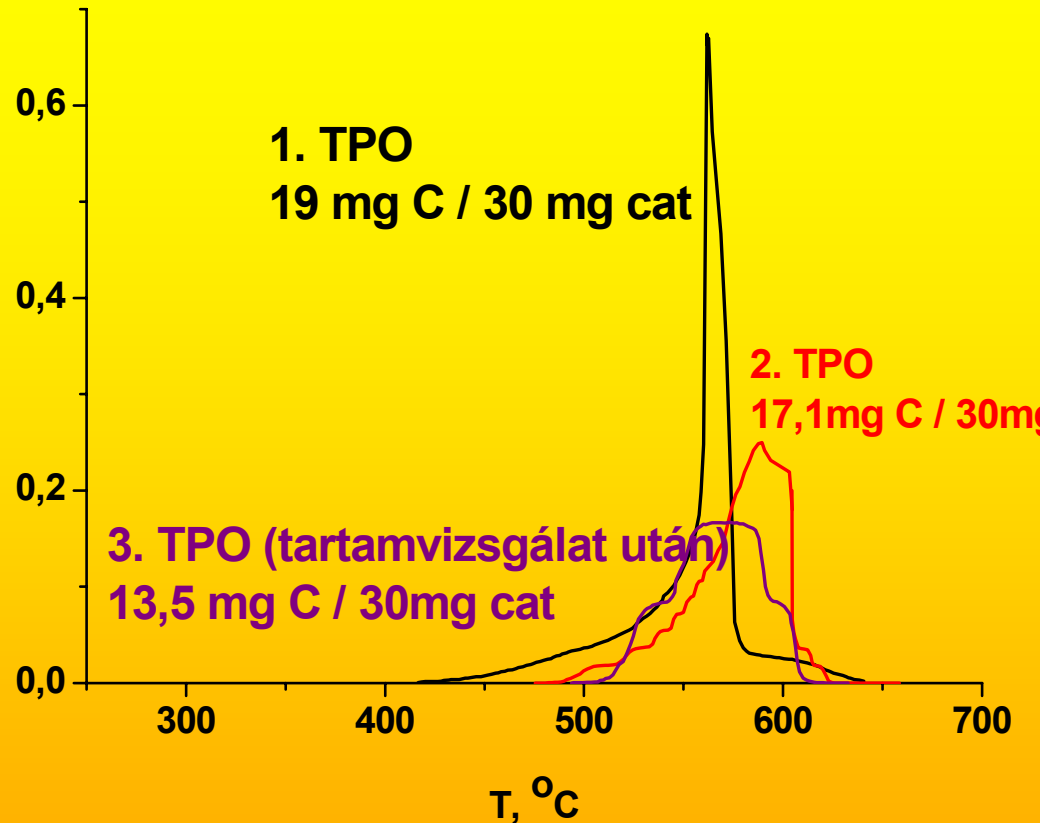
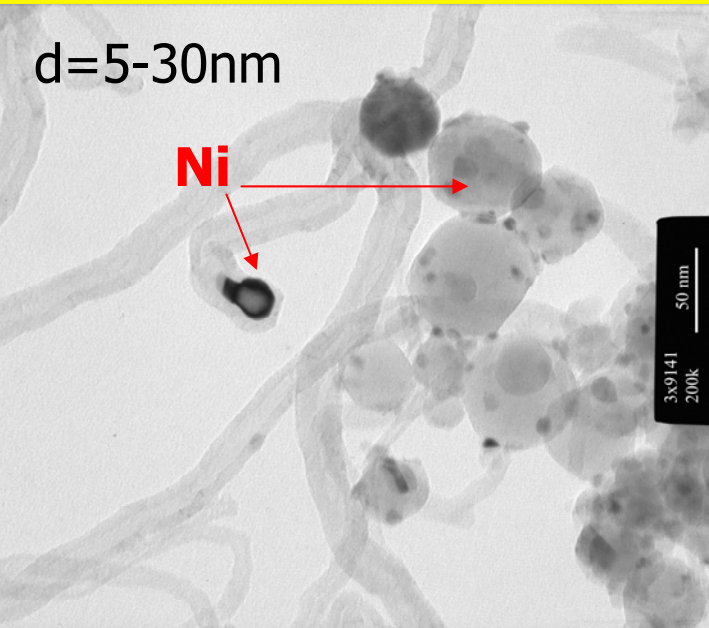
kalcinálás: karbid nincs,
NiO

tartamvizsgálat:
NiC_x, Ni²⁺ (C főleg a Ni-en)

Ni-karbid képződik a reakció során

**A REAKCIÓBAN KÉPZŐDÖTT
SZÉNLERAKÓDÁS
VIZSGÁLATA:
TPO és TEM**

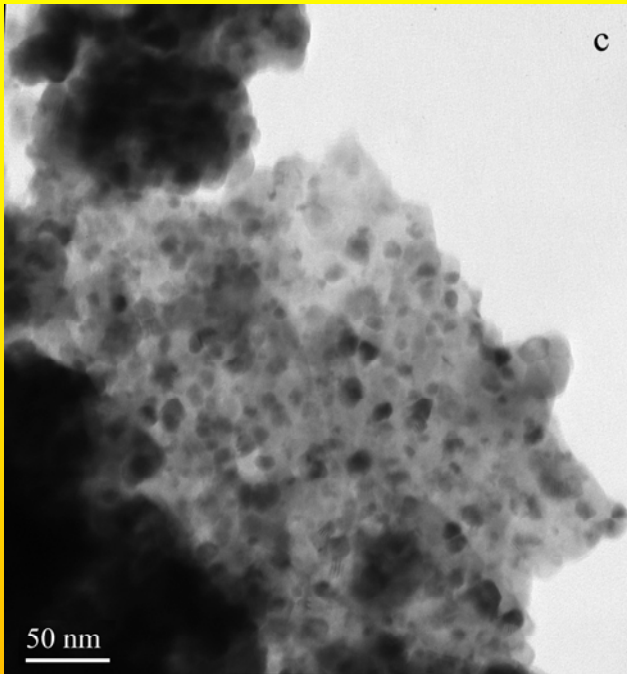
TPO és TEM: Ni/MgAl₂O₄

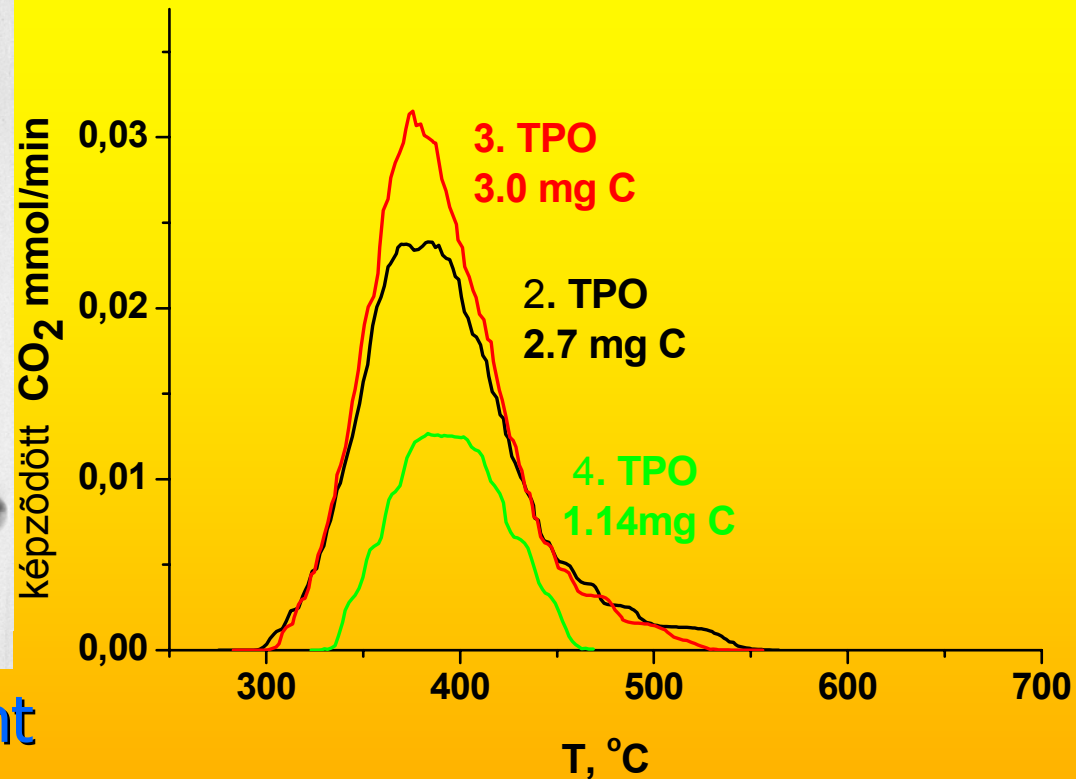
- Ni/MgAl₂O₄ a legaktívabb minta és viszonylag sok szénlerakódás (nanocső) detektálható
- a szén 500°C felett távolítható el
- a Ni szinterelődés nem számottevő

TPO és TEM: $\text{NiCe}_2\text{Zr}_{1.51}$ (sg)

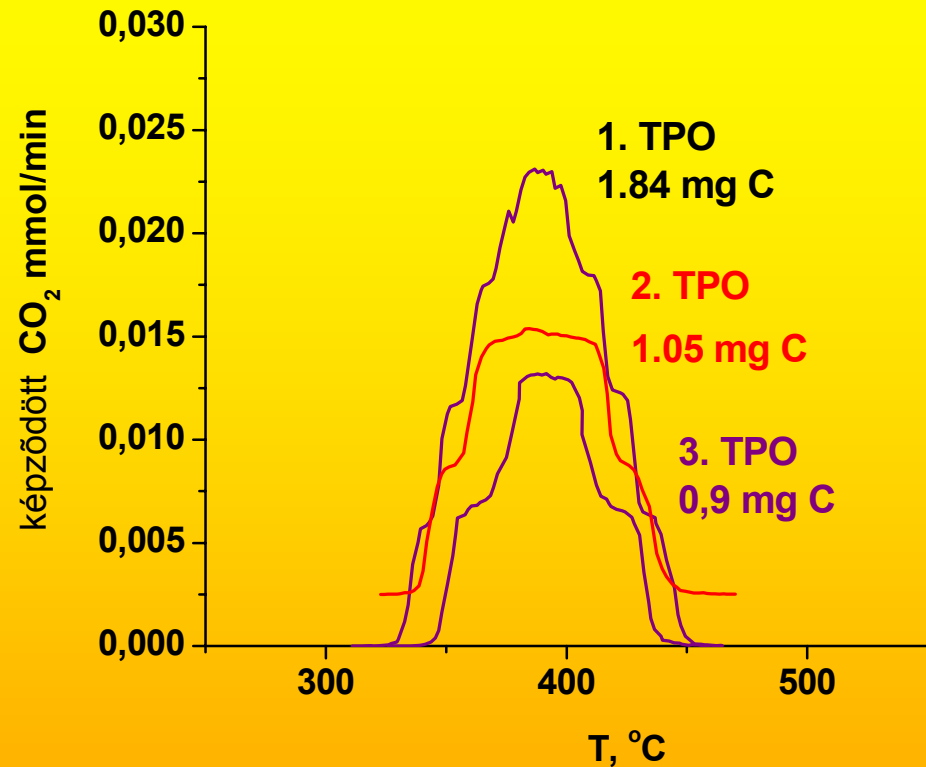
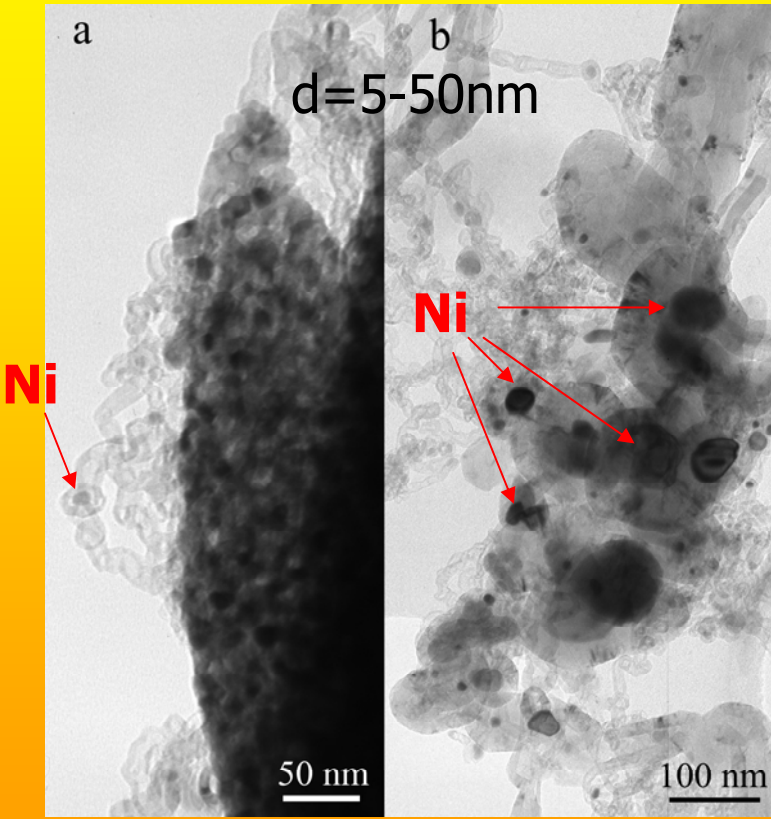
Nem látható C filament

- jóval kevesebb szénzennyező detektálható
- a C 500°C alatt eltávolítható O₂-nel (hordozó szerepe!)

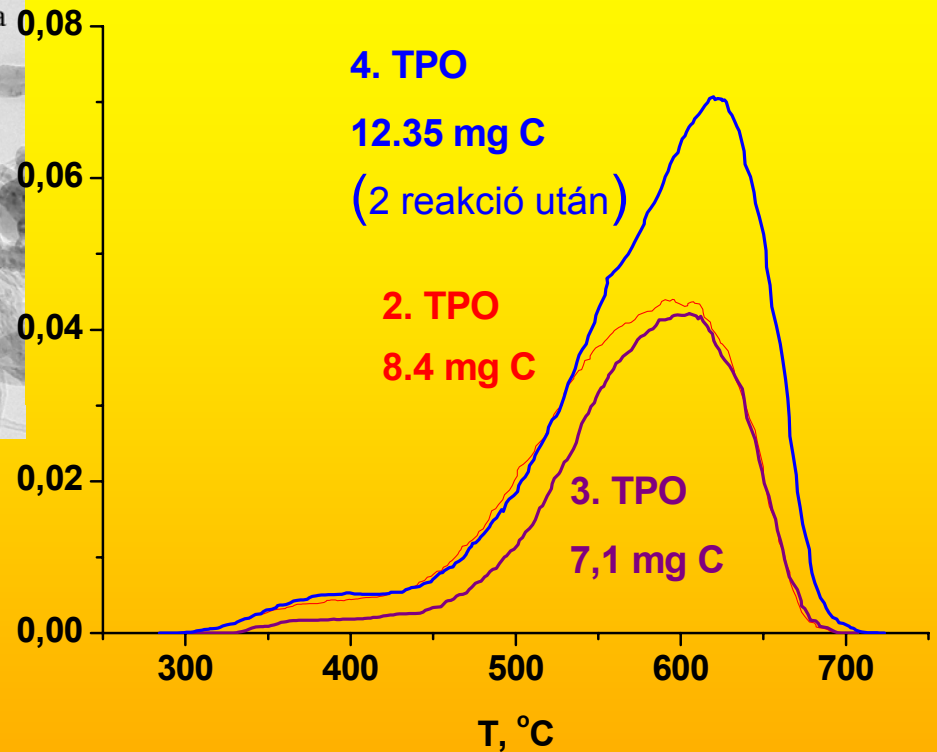
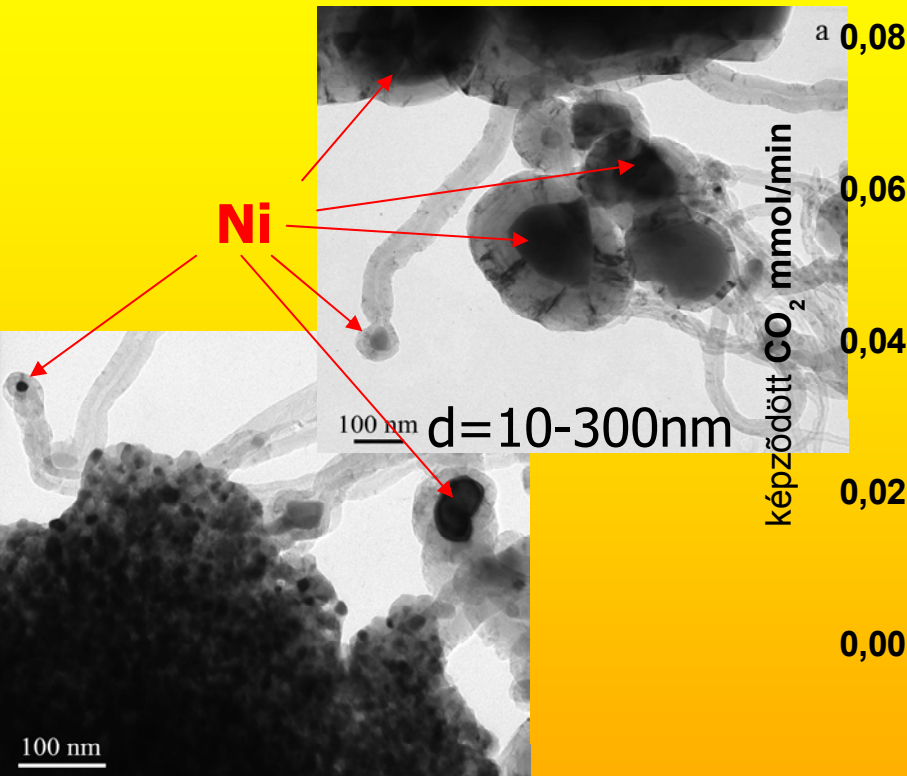
TPO és TEM: $\text{NiCe}_{0.6}\text{Zr}_{2.97}$ (sg)

szén nanocsövek, szénburok
és Ni szinterelődés

- kevés szénzennyező
- a C 500°C alatt eltávolítható O_2 -nel

TPO és TEM: Ni/Ce₂Zr₂O₈

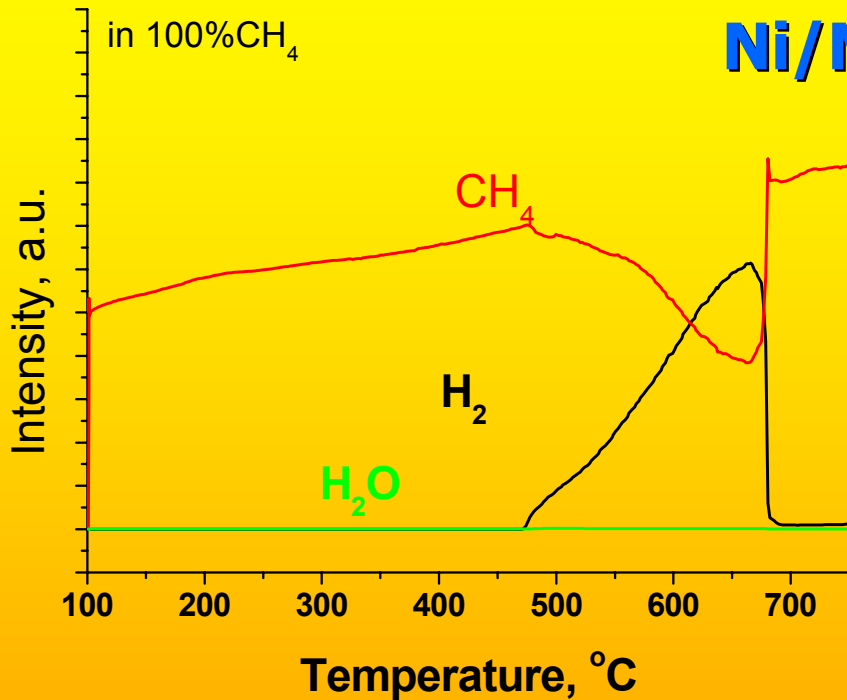
- Az impregnált Ni/Ce₂Zr₂O₈ mintán lévő C nem távolítható el 500°C alatt (az oxid itt nem segíti a C eltávolítását)
- nagyfokú Ni szinterelődés figyelhető meg

**SZÉNLERAKÓDÁS TISZTA CH₄
ÁRAMBAN**

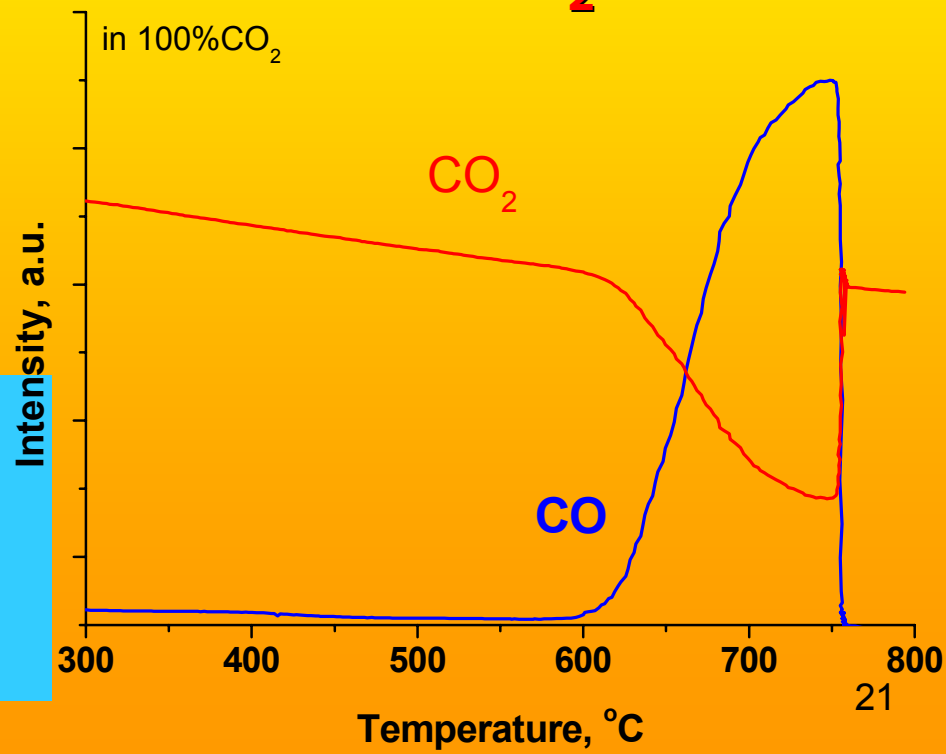
**MAJD A SZÉN ELTÁVOLÍTÁSA
FORDÍTOTT BOUDOUARD
REAKCIÓVAL**

CH₄ BOMLÁSA ÉS A FELÜLETI C ELTÁVOLÍTÁSA CO₂-DAL

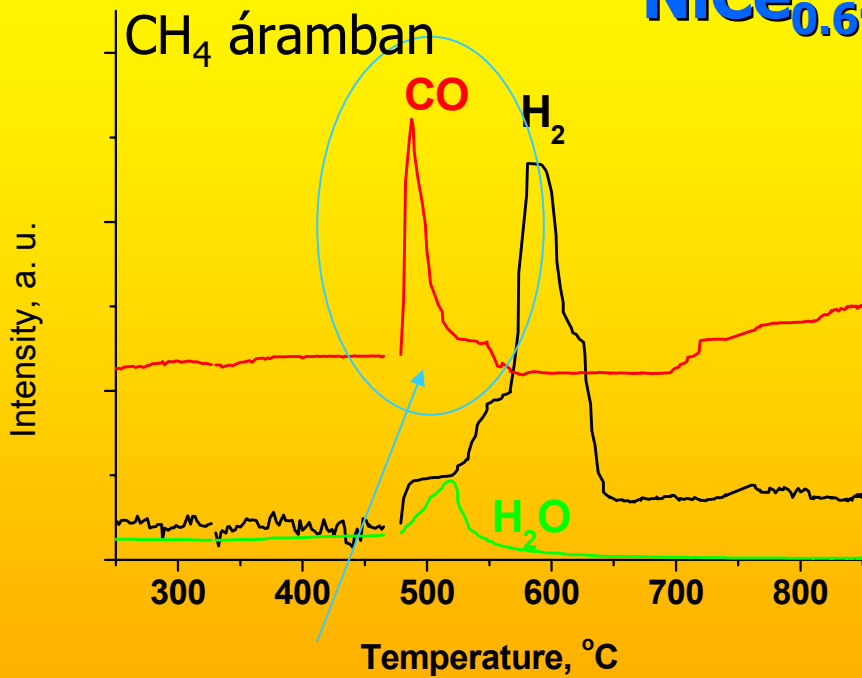
CO₂

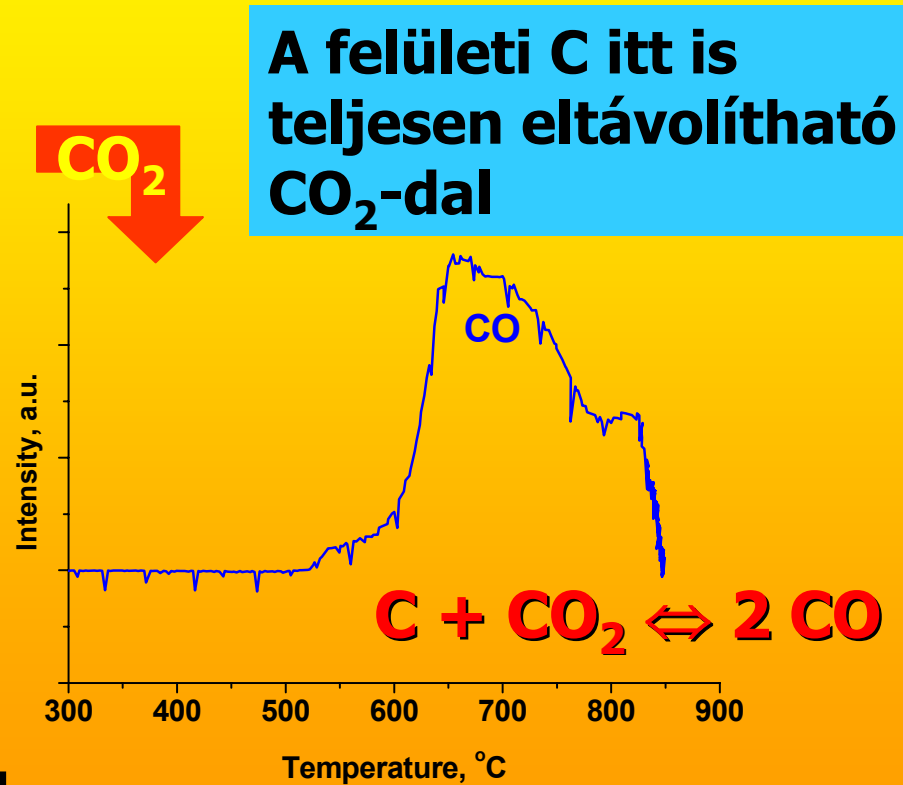
- A metán bomlásakor felületi C és H₂ keletkezik
- A felületi C teljesen eltávolítható CO₂-dal

CH₄ BOMLÁSA ÉS A FELÜLETI C ELTÁVOLÍTÁSA CO₂-DAL

NiCe_{0.6}Zr_{2.97} (sg)

a Ce-Zr oxid mobilis
oxigénje miatt CO
képződés figyelhető meg
(felületi C egy része eltávozik)

ÖSSZEFOGLALÁS

- ✓ **A szol-gél módszerrel készített mintákban a Ni egy része az oxidmátrixban kötött.**
- ✓ **A Ce-Zr oxid mobilis oxigénje hatékonyan segíti a szénlerakódás oxidációját.**
- ✓ **Az aktívabb katalizátor több, főként nanocsöves szenet termel.**
- ✓ **A széles méreteloszlású katalizátor hosszútávon kevésbé dezaktiválódik.**
- ✓ **A dezaktiválódás a szénmérgezés és a fém oxidációjának következménye.**
- ✓ **A dezaktiválódás reverzibilis, kalc/red kezeléssel visszaszorítható, a minta regenerálható.**

TERVEK A JÖVŐRE

- **Jelzett ^{13}C -dal mechanizmus vizsgálatok egy új kiépítendő cirkulációs rendszerben**
- **A CO_2 koncentráció növelésének hatása**
- **Au-Ni kétfémes rendszerek további fejlesztése és vizsgálata**

Köszönet a munkatársaknak!

Guczi László (projektvezető)

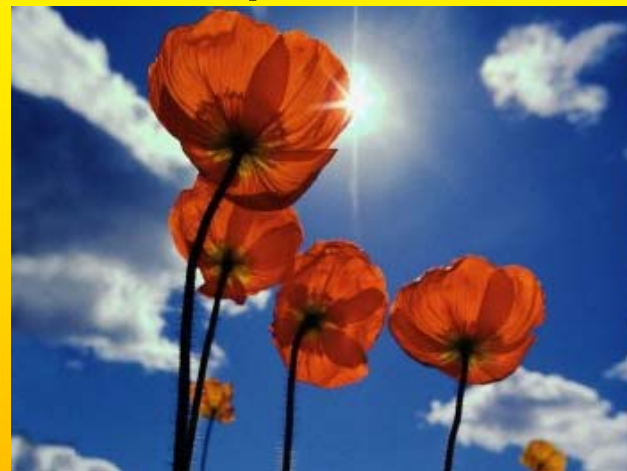
Stefler Györgyi (szintézis, katalitikus mérések)

Geszti Olga (TEM, MFA)

Schay Zoltán (XPS)

Sajó István (XRD, KK)

Tompos András (programozás, KK)

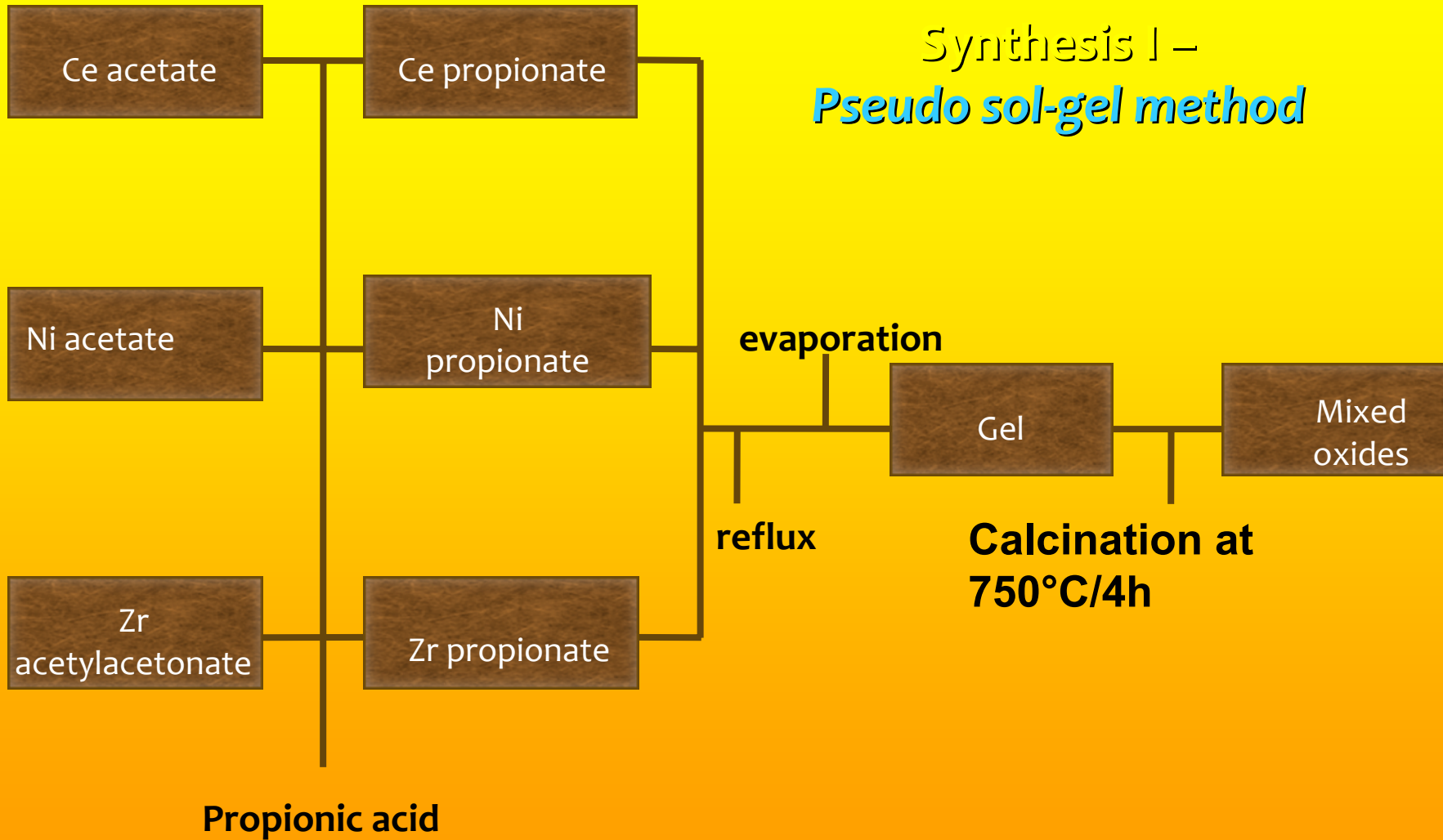

Alain Kiennemann (Strasbourg, témavezető)

Agnieszka Pietraszek (Strasbourg, szol-gél minták)

És Önöknek a figyelmükért!

Synthesis I – *Pseudo sol-gel method*

XRD: Ni on Ce-Zr oxides

as prepared, only calcined state

† NiO species

* fcc fluorite structure

